

Старі віяння новітнього окультизму

В статті критично розглядається окультизм, його прояви в сучасному суспільстві та намагання пов'язати свою доктрину з гностичними вченнями перших століть нашої ери.

Ключові слова: *Християнство, окультизм, марновірство, гностицизм, ересі.*

Християнство провістило світу що, в кінці даного етапу історії людства, силам зла буде «дано... вести війну зі святими і перемогти їх» (Одкр.13; 7). Проте Євангеліє обіцяє, що врата пекла не зможуть перемогти Церкву (Мф.16;18).

Різноманітні події завжди приводили християн до думки про наближення «кінця світу». Мотиви для цього знаходили і в ранній християнській общині, і в епоху Вселенських Соборів, і в середньовіччі, та й сьогодні не перестають звучати ці слова. Причини для загострення есхатологічних сподівань у кожний період історії були різні, але основною причиною було відступництво людей від праведного життя. Якщо в перші століття християнства основне джерело людського зла для християн було зовні, – в язичницькому розпутному світі, то сьогодні, коли зовнішніх залишилось дуже мало, епіцентр відступництва автоматично змістився в християнське середовище. Якщо в древності язичницькі «мудреці» висміювали християнство, як релігію простонародну, то сьогоднішні «інтелектуали» умовно поділяються на дві групи: перші – ті, які маскуються під християнство, і використовуючи його авторитет пропагують свої вчення і гіпотези, і другі – котрі подібно до гностиків, вважають християнське вчення надто простим для того, щоб ним захоплюватись, і тому займаються так званим синтезом. За їх словами цей синтез полягає в поєднанні православного вчення з мудрими ідеями, які містяться в інших світових релігіях, до того ж серед завдань еkleктиків є і примирення науки, філософії і релігії. Під такими гаслами сьогодні проповідується, що завгодно.

Авторитет науки на протязі минулого століття значно зріс, досягнувши такого рівня довіри до нових відкриттів і досягнень людського розуму, що у багатьох людей з'явилась навіть штучна дилема вибору між наукою і вірою. Як правило, більшість людей не помічає великої межі між плодами розуму і дарами віри

тому, зовсім не хоче розуміти того, що ці два джерела людського пізнання лежать в різних методологічних площинах і мають відмінні джерела пізнання, відмінні методи, засоби та цілі. Наслідки доповнення християнства теоріями з інших, переважно східних релігій, та науковими аргументами дають про себе знати вже сьогодні. Багатьом доводилось неодноразово зустрічатися з плодами подібних «доповнень», які виражаються в простяганні рук «християнами» до ікон, храмів, мощей не з метою молитви, а заради «зарядження» позитивною енергією, яка, нібито з наукової позиції, продукується церковними речами.

В усі віки Церква була змушена боротись з різними єретичними вченнями, сьогодні ж виклик Православ'ю кидає окултизм. І для боротьби він не гребує ніякими методами: підтасовуються факти, перекручуються вчення (не лише православне, а й інші) для безболісного примирення протилежних між собою речей. Пишуться цілі псевдонаукові трактати з метою досягнення безапеляційності в полеміці з «закостенілими» християнами, а головне для повної авторитетності при спілкуванні з шукачами невідомого.

Улюбленим методом пропагування своїх ідей у окултистів є прописування цих вчень в усі великі історичні релігії та визначні філософські системи. Так сталося і з гностицизмом. Ще в XIX ст. теософи – окултисти називали себе спадкоємцями таємних знань, якими володіли «істинні посвячені» – гностики. Однак окултисти дуже поспішно зарахували їх до своїх союзників.

Досліджуючи гностицизм, і порівнюючи його з новітніми окултними вченнями, можна прийти до наступних висновків. Окултні вчення у фундаментальних постулатах суперечать основним положенням гностицизму. Хоч окултисти часто посилаються на гностиків, вважаючи себе їх послідовниками, та скоріш за все це лише намагання надати своїй доктрині древньої основи. При детальнішому розгляді стає очевидним, що окултизм з його пантеїстичними та моністичними поглядами ні як не може співпадати з гностицизмом, який при дуалістичному погляді на світ, все ж вважав Творця особистістю.

У гностиків, котрих сучасні окултисти вважають «справжніми християнами» навіть теорія реінкарнації, яку окултисти активно пропагують не мала великої популярності. Святий Іриней Ліонський розглядаючи всі тогочасні єресі аналізує і гностичні вчення того часу, проте лише в одній з багатьох течій гностицизму знаходить теорію метемпсихозу. До того ж, зовсім не в прийнятному для окултистів ключі. Вони (гностики) з теорії пе-

ревічення робили висновки зовсім протилежні виведеним сучасними окультистами. Якщо останні в можливості переселитись у нове тіло бачать можливість еволюції людського атмана – духу, то гностики бачили в цьому привід для нестримного гедонізму.

Підтримкою для проповіді власних теорій сучасні окультисти шукають не лише у великих релігіях, які не мають нічого з ними спільного, але й усіма силами намагаються поставити природничі науки на служіння окультним потребам. Нажаль, в більшості випадків це їм зовсім непогано вдається. Охочих дізнатися щось нове і корисне для життя із наукових досліджень сьогодні чимало. Раніше людей спокушали таємними знаннями, отриманими через спіритичні сеанси, або ж містичні одкровення. Зараз на їхнє місце прийшли таємні, псевдонаукові відкриття. Ненормативна наукова лексика повільно але досить впевнено входить у вжиток навіть простих парафіян, не говорячи про інтелігенцію, котра в більшості випадків не знаючи основних догматів віри впевнено тлумачить вчення Православної Церкви псевдонауковою термінологією.

Вячеслав Алексєєв та Андрій Грігор'єв у своїй книзі «Релігія антихриста» пишуть: «Сама ситуація в сучасному світі в його духовних, соціальних і технічних аспектах сприяє відмові від християнства і ствердженню свідомості «Нью ейдж». Ще нещодавно в окультному середовищі панував езотеризм. Сьогодні окультизм є екзотеричним – він відкритий для всіх».

І це підтверджує сучасна релігійна ситуація в Україні, коли величезна кількість людей без вагань йде на контакт з «таємничою космічною енергією». Тут виявляється парадокс людської безпечності. Людина навряд чи довірить свої цінні речі сторонній, невідомій особі. Проте з легкістю довіряє свій найбільший скарб – безсмертну душу «невідомим силам».

Історія релігійної думки показує нам якими шляхами йшли до вирішення проблем релігійного світогляду як окремі мислителі людства, так і цілі народи, захоплені якимсь конкретним вченням. На релігійній «арені» людства було, є, і ще буде чимало релігійних течій, але по суті нічого кардинально нового очікувати вже не слід, все те, що буде, вже було раніше, можливо в дещо іншій формі й в іншому поєднанні компонентів. І тому сучасний окультний рух не пропонує нічого нового, це все старі і добре відомі ересі і лжевчення, які давно засуджені Церквою, проте час від часу повстають в новій формі, щоб спокусити якомога більше людей. Прописуючи свої ідеї в найдревніші і найвпливовіші релігійні угруповання, окультисти роблять найбільший нахил

на ті вчення, які на перший погляд можуть бути передвісниками їхніх поглядів. Проте доводячи всезагальний характер своїх ідей часто обманюють читачів стосовно релігійних бачень тих чи інших народів. Безперечно, всі основні постулати окультизму є чужими і неприйнятними для християнства.

Святіший патріарх Філарет у доповіді «Різдво Христове та його онтологічне значення для людства» говорить: «Астрологічні прогнози по телебаченню, «контакти з пришельцями», книги з чорної і білої магії в кіосках – це теж одного поля ягоди зла. Потреба у чуді, що тривалі роки штучно стримувалася, вихлюпнулася і оволоділа навіть тими людьми, які ще зовсім недавно були войовничими атеїстами.

Здобута свобода й успадкований духовний вакуум викликали до життя потужну хвилю цікавості до надприродного. Але це надприродне далеке від церковної релігійності. Сьогодні люди якщо і виявляють інтерес до релігії, то намагаються обрати не догмати Біблії, які вимагають покаяння, а те, що вражає уяву, розкриває екстраординарні здібності людини чи дає фізичне зцілення.

Церква негативно ставиться до всіх видів окультизму. Багато хто бачить у цьому неприйнятті лише прояв догматизму. Це не так. Насправді причина такого ставлення глибша. З християнської точки зору, окультизм – це заборонений плід. Прилучення до них пов'язано з небезпеками для духовного і душевного здоров'я... Якщо людство не поставить у своєму житті і діяльності все на своє місце, якщо в центрі історії буде стояти людина, а не Бог, і якщо Бога люди не будуть сприймати як особистість, а тільки як безлике божество, розлите у всесвіті, то у третьому тисячолітті наша цивілізація піде шляхом самознищення. Кожна людина стоїть перед вибором життя або смерті, добра чи зла. І від людства залежить, який шлях обрати у III тисячолітті».

1. Біблія: книги Священного Писання Старого та Нового Завіту / в українському перекладі з паралельними місцями та додатками / Пер. Патріарха Філарета (Денисенка). – К. : Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004.
2. Іриней Ліонський, сщмч. Творіння / Священномученик Іриней Ліонський. – К.:Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату, 2013
3. Філарет (Денисенко), патр. Різдво Христове та його онтологічне значення для людства: доповідь на Всеукраїнській міжнародній християнській Асамблеї з нагоди 2000-ліття Різдва Христового 17–18 лютого 1998 року
4. Алексеев В., Григорьев А. Религия антихриста. Новосибирск: Посох, 1997.

